

İNSAN
HAKLARI
EVRENSEL
BİLDİRİSİ

DANEZANA GERDÛNÎ YA MAFÊN MÎROV

İ N S A N H A K L A R I E V R E N S E L B İ L D İ R İ S İ

DANEZANA GERDÛNÎ
YA MAFÊN MÎROV

İ N S A N
H A K L A R I
E V R E N S E L
B İ L D İ R İ S İ

İnsan Hakları Evrensel Bildirisi

Birleşmiş Milletler tarafından İngilizce olarak yayımlanan ve 500 dilde çevrilen Evrensel İnsan Hakları Bildirisi Kitapçığı, Türkçe ve Kürtçe olarak yaygınlaştırmak üzere İHOP tarafından bastırılmıştır.

Kitapçık ticari bir amaçla kullanılamaz, yaygınlaştırılmaz.

Bildirinin Türkçe çevirisi TBB yayınlarından Prof. Dr. Rona Aybay'ın "Açıklamalı İnsan Hakları Bildirisi" adlı kitabından alınmıştır.

Kitapçıkta görseller Kacine AIT YACI'ya ait olup özgün baskıda yer almaktadır.

1. Baskı, Ankara, 10 Aralık 2019

Yayın Sahibi

İnsan Hakları Ortak Platformu Adına

Kapasite Geliştirme Derneği

Tunus Caddesi 87/8 Kavaklıdere /ANKARA

Tel: 0 312 468 84 60

Tasarım ve Uygulama

Buluş Tasarım, Ankara

Büyük acıların, yıkımların yaşandığı İkinci Dünya Savaşı'nın ardından, 10 Aralık 1948 tarihinde ilan edilen Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisi, o güne kadar insanlığın biriktirdiği tüm değerleri kapsayan insan hakları fikrinin tarihinde önemli bir dönüm noktasıdır.

Bu bildiri bugün devletin insan hakları yükümlülüklerine vurgu yapan tüm insan hakları belgelerinin ve standartlarının temel dayanağını oluşturur. Bildiri her bir bireyin onurlu ve eşit haklar temelinde yaşamını öngören insan hak ve özgürlüklerinin esasıdır.

Dünyanın her yerinde insanların hak ve özgürlükler bakımından büyük baskılar altında olduğu bu yıl bildirinin 71. yılı kutlanıyor.

Biz de İnsan Hakları Ortak Platformu olarak insan hak ve özgürlüklerinin korunmasına ve geliştirilmesine yönelik tüm çabalara katkı vermek amacıyla bildiriyi Türkçe ve Kürtçe olarak yayınlıyoruz.

Yaygınlaştırmanız dileğiyle...

İnsanlık ailesinin bütün üyelerinde bulunan onurun ve onların eşit ve vazgeçilmez haklarının tanınmasının dünyada özgürlük, adalet ve barışın temeli olmasına,

İnsan haklarının tanınmaması ve hor görülmesinin insanlık vicdanını isyana yöneltten barbarca eylemlere yol açmış olmasına, korkudan ve yoksulluktan kurtulmuş insanların söz ve inanç özgürlüklerine sahip olacakları bir dünyanın kurulmasının insanoğlunun en yüksek amacı olarak ilan edilmiş bulunmasına,

İnsanın zulüm ve baskıya karşı son çare olarak ayaklanmak zorunda kalmaması için insan haklarının hukuk düzeni ile korunmasının temel bir gereklilik olmasına,

İnsan Hakları Evrensel Bildirisi

Uluslararası dostça ilişkilerin gelişmesine
özendirmenin gerekli bulunmasına,

Birleşmiş Milletler halklarının, Antlaşmada,
insanların temel haklarına, insan kişiliğinin onur
ve değerine, erkeklerle kadınların hak eşitliğine
olan inançlarını bir kere daha belirtmiş ve
toplumsal gelişmeyi destekleyerek daha geniş
bir özgürlük içinde daha iyi yaşama koşulları
oluşturmaya karar verdiklerini açıklamış
olmalarına,

Üye devletlerin, Birleşmiş Milletler kuruluşu ile
işbirliği halinde insan haklarına ve temel özgür-
lüklerine bütün dünyada gerçekten saygı gösteril-
mesinin sağlanmasını üstlenmiş olmalarına,

Bu hak ve özgürlükler konusunda ortak bir anlayış oluşturmanın, sözü edilen yükümlülüğün tam olarak yerine getirilmesi bakımından son derece önemli bulunmasına göre,

Genel Kurul

Toplumun bütün bireyleriyle kuruluşlarının bu Bildiriyi her zaman göz önünde tutarak öğretim ve eğitim yoluyla bu hak ve özgürlüklere saygıyı geliştirmeye, giderek artan ulusal ve uluslararası tedbirlerle gerek üye devletler ve gerek onların yönetimleri altındaki ülkeler halkları arasında sözü edilen hak ve özgürlüklerin evrensel ölçüde ve etkin olarak tanınıp uygulanmasını sağlamaya çaba göstermeleri amacıyla tüm halklar ve uluslar için erişilecek ortak ülküleri belirleyen bu İnsan Hakları Evrensel Bildirisini ilan eder.

Herwekî nasîna weqara pêgirê hemû endamên
malbata mirovî û mafên wan ên wekhev û (jênager)
bingehe azadî, dad û aşitiya cihanê pêk tîne,

Herwekî nenasîn û piçûkdîtina mafên mirov rê
dan barbar ku wijdana mirovhiyê didin isyanê û
avakirina cihaneke ku tê de ewê heyinên mirovî
di peyivîn û bawerkirinê de serbest bin, ji xof û
belengaziyê rizgar bin wek xweziya bilindtirîn a
mirov hate îlan kirin,

Herweki bingehî ye ku mafên mirov ji alî rejîmeke
hiqûqî bên parastin ji bo ku mirov mecbûr nemîne,
wek çara dawîn, li dijî zorkarî û zulmê rabe,

Herkekî teşwîqa pêşvebirina peywendiyên
dostaniyê di navbera neteweyan de bingehî ye,

Danezana Gerdûnî Ya Mafên Mirov

Herwekî gelên Neteweyen Yekbûyî di Destûrê de ji nû ve baweriya xwe ya bi mafên bingehî yên mirov, di nav weqar û rûmeta kesê mirovî de û di wekheviya mafên mêr û jinan de, dane zanîn û diyar kirin ku ew biryardar in ku arîkarî bidin pêşveçûna çivakî û bicihkirina mecalên çêtir ên jiyanê di nav serbestiyeke mestir de,

Herwekî dewletên endam qewl dane, ku bi hevkarîya Teşkilata Neteweyên Yekbûyî, riayeta gerdûnî û fiilî ya mafên mirovî û azadiyên bingehî ewle bikin,

Herwekî têgihiştineke hevbeş a van maf û azadiyan ji bo bi temamî bicîhanîna vê teahudê ji giringiya bilindtirîn e, Civîna Gelemperî vê

Danezana Gerdûnî ya Mafên Mirovî,

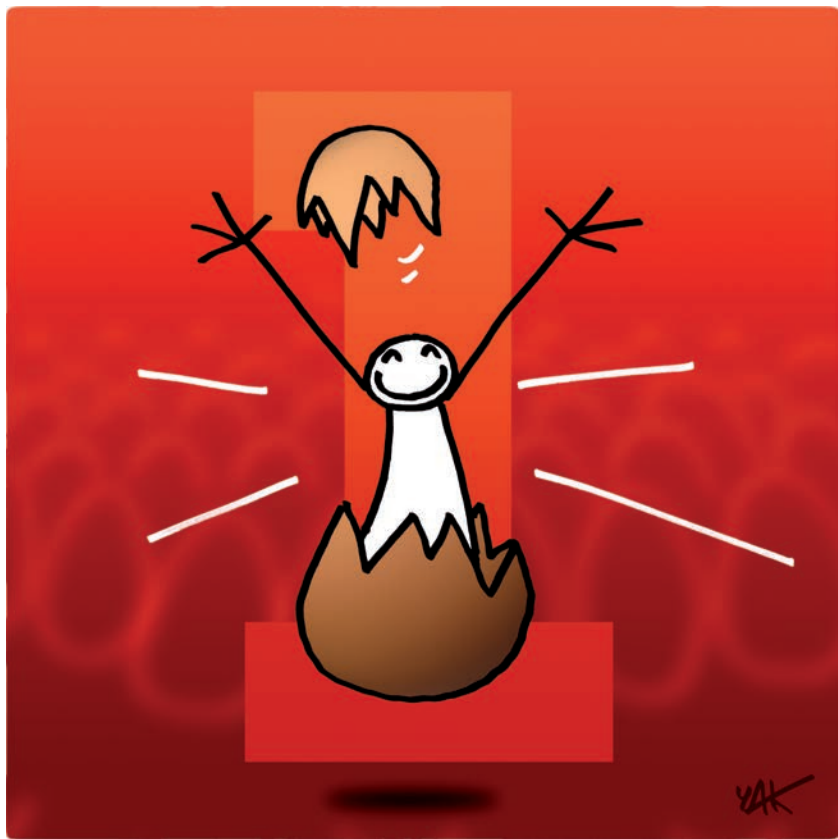
wekî îdeala hevbeş a ku hemû gel û hemû netewe dixwazin bighênê ji bo ku hemû kes û hemû organên civakê, ev Danezan timî di bîr de, bi hînkirin û hêvotinê bixebitin ku riayeta van maf û azadiyan pêşve bibin û bi tedbîrên berebereyî yên neteweyî û navneteweyî, nasîn û bicihanîna gerdûnî û fiîlî yên wan him di nav gelên dewletên endam bi xwe him di nav yên erdên ku li jêr hukmê wan de ne ewle bikin.

Madde Bend 01

Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdan sahibidirler; birbirlerine karşı kardeşlik anlayışıyla davranmalıdırlar.

Hemû mirov azad û di weqar û mafan de
wekhev tên dinyayê. Ew xwedî hiş û şuûr
in û divê li hember hev bi zihniyeteke
bratiyê bilivin.

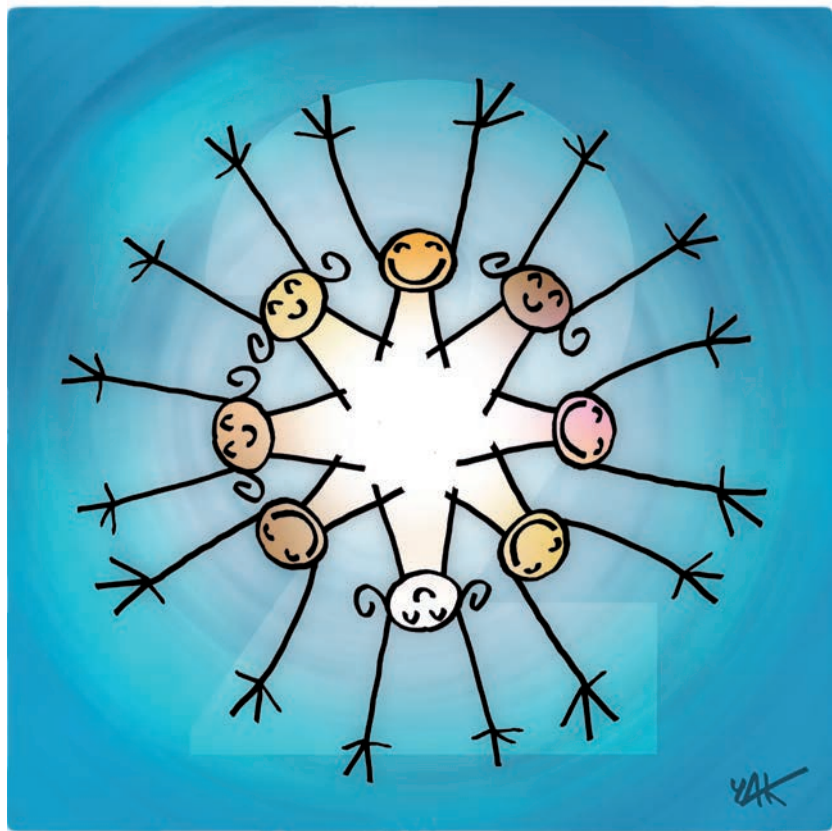

Madde Bend 02

1. Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka herhangi bir düşünce, ulusal ya da toplumsal köken, servet, doğuş veya başka herhangi bakımdan ayırım gözetilmeksizin bu Bildiride ilan olunan tüm haklardan ve özgürlüklerden yararlanabilir.
2. Ayrıca, ister bağımsız ülke uyruğu olsun, isterse vesayet altında bulunan, özerk olmayan ya da başka bir egemenlik kısıtlamasına bağlı ülke uyruğu olsun, bir kişi hakkında uyruğu bulunduğu devlet veya ülkenin siyasal, hukuki veya uluslararası statüsü bakımından hiçbir ayırım gözetilmeyecektir.

-
1. Heryek, bê tu cihêyî, nemaze ya nijad, reng, zayend (cîsn), zîman, ol, ramana siyasî an her ramana din, eslê neteweyî an civakî, serwet, zayîn an her rewşeke din, xwediyê hemû maf û hemû azadiyên ku di vê Danezanê de hatine daxuyankirî ye.
 2. Bi serde, ewê tu cihêyî neyê kirin ji ber statuya siyasî, hiqûqî an navneteweyî ya welat an erdê ku kesek jê tê, heke ev welat an erd serbixwe, li jêr dest, ne xweser (otonom) an li jêr her tahdîda din a serweriyê be an na.

Madde Bend 03

Yaşamak, özgürlük ve kişi güvenliği herkesin hakkıdır.

Herkes xwedî mafê jiyan, azadî û ewleyiya şexsê xwe ye.

Madde Bend 04

Hiç kimse kölelik veya kulluk altında tutulamaz; kölelik ve köle alım satımı her türüyle yasaktır.

Ewê tukes di koletî an bindestiyê de neyê girtin; koletî û bazirganiya koleyan bi hemû teşeyên xwe ve qedexe ne.

Madde Bend 05

Hiç kimseye işkence yapılamaz; zalimce, insanlık dışı, onur kırıcı ceza verilemez veya davranışta bulunulamaz.

Ewê tukes nebe tabîê şkence an ceza û muameleyên hov, namirovî an xirabker.

Madde Bend 06

Herkes, nerede olursa olsun hukuk kişiliğinin tanınması hakkına sahiptir.

Herkes xwediyê mafê nasîna li hemû ciyan a şexsiyeta xwe ya hiqûyî ye.

Madde Bend 07

Herkes yasa önünde eşittir ve ayrım gözetilmeksizin yasa tarafından eşit korunma hakkına sahiptir. Herkesin bu Bildiriye aykırı her türlü ayrım gözetici işlemlere ve ayrım kısırtıcılığına karşı eşit korunma hakkı vardır.

Hemû mirov li ber qanûnan wekhev in û bê ciheyî xwediye mafê parastineke wekhev a qanûn in. Hemû mirov li hemberî her cihêtiya ku vê Danezanê ihlal dike û li hemberî her navtêdana cihêtiyeke wilo xwediye mafê parastineke wekhev in.

Madde Bend 08

Herkesin anayasa veya yasa ile kendisine tanınmış olan temel haklarını çiğneyen işlemlere karşı yetkili ulusal mahkemeler önünde etkin bir yargı yoluna başvurma hakkı vardır.

Herkes maf heye ku li hemberî kirinên ku mafên bingehî yên ku qanûna bingehî an qanûn jê re dinasin ihlal dikin, serî li mehkemeyên neteweyî yên selahiyetdar bixe.

Madde Bend 09

Hiç kimse keyfi olarak tutuklanamaz,
alıkonulamaz ve sürgün edilemez.

Tukes nîkare bi awayekî kêfî bê girtin,
hebs an sirgûn kirin.

Madde Bend 10

Herkes, haklarının ve yükümlülüklerinin veya kendisine yöneltilen herhangi bir suçlamanın saptanmasında, tam bir eşitlikle davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkemece adil (düzgün) bir şekilde ve açık olarak görülmesi hakkına sahiptir.

Herkes, di wekheviyeke temamî de, maf heyê ku doza wî li ber mehkemeyeke serbixwe û bê alî bi awayekî adil û eşkere bê bihîstin ji bo diyarkirina maf û wacibên wî û ya her tawana curmî li dijî wî.

Madde Bend 11

1. Bir suç işlemekten sanık herkes, savunması için kendisine gerekli bütün güvencelerin sağlanmış olduğu açık bir yargılama ile yasaya göre suçluluğu kanıtlanmadıkça suçsuz sayılır.
2. Hiç kimse, işlendikleri sırada ulusal veya uluslararası hukuka göre suç sayılmayan fiil veya ihmallerden ötürü mahkum edilemez. Yine hiç kimseye, suçun işlendiği sırada uygulanmakta olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

-
1. Her kesê ku bi kirineke curmî tê tawanbar kirin bêrî tê hesibîn ta ku sûcê wî di mehkemeyek êşkere, ku hemû garantiyên ji bo parastina wî pêwîst ewle kiribe, bi awayekî qanûnî were îsbat kirin.
 2. Tukes nayê ceza kirin ji ber kirin an nekirinê ku di gava pêkhatina xwe de li gora qanûna neteweyî an navneteweyî ne sûc bûne.

Madde Bend 12

Hiç kimsenin özel yaşamına, ailesine, konutuna ve haberleşmesine keyfi olarak karışamaz, onur ve ününe saldırılamaz. Herkesin bu tür karışma ve saldırılara karşı yasal korunma hakkı vardır.

Nabe ku tukes bibe amanca têkilbûnên kêfî yê nav jiyana wî ya arizî, malbata wî, mala wî an nameyên wî, an ziyangihandina şeref û şana wî. Herkes xwediyê mafê parastina qanûn e li hemberî têkilbûn û ziyangihanên wilo.

Madde Bend 13

1. Herkes, herhangi bir devletin sınırları içinde serbestçe dolaşma ve oturma hakkına sahiptir.
2. Herkes, kendi ülkesi de dahil, herhangi bir ülkeden ayrılma ve ülkesine geri dönme hakkına sahiptir.

-
1. Mafê her kesî heye ku di nav tixûbên dewletekê de bi serbestî hatûçûnê bike û cihê mayîna xwe bibijêre.
 2. Herkes maf heye ku ji her welatî, yê wî bi xwe jî tê de, derkeve û vegere welatê xwe.

Madde Bend 14

1. Herkesin zulüm karşısında başka ülkelere sığınma ve bu ülkelerce sığınmacı işlemi görme hakkı vardır.
2. Bu hak, gerçekten siyasal nitelik taşımayan adi bir suçla ilgili veya Birleşmiş Milletler ilke ve amaçlarına aykırı eylemlere dayanan kovuşturmalar halinde ileri sürülemez.

-
1. Herkes maf heye ji ber zordestiyê li welatên din daxwaza penahê bike û bibe penabêr.
 2. Ev maf nikare bê xwastin ji bo taqîbatên bi rastî ji ber sûceke adî an ji ber kirinên dijî amanc û bingehên Neteweyên Yekbûyî.

Madde Bend 15

1. Herkesin bir uyrukluğa hakkı vardır.
2. Hiç kimse keyfi olarak uyrukluğundan veya uyrukluğunu değiştirme hakkından yoksun bırakılamaz.

1. Herkes maf heye bibe xwedyê netewahiyekê (miliyetekê).
2. Tukes nikare bi awayekî kêfî ne ji netewahiya xwe ne jî ji mafê netewahî guhartinê bête bêpar kirin.

Madde Bend 16

1. Evlenme çağına gelen her erkek ve kadın, ırk, uyrukluuk ve din bakımlarından hiçbir kısıtlamaya uğramaksızın evlenmek ve aile kurmak hakkına sahiptir. Erkek ve kadın evlenme konusunda, evlilik süresince ve evliliğin sona ermesinde eşit haklara sahiptir.
2. Evlenme akdi ancak evleneceklerin serbest ve tam rızasıyla yapılır.
3. Aile, toplumun doğal ve temel birimidir; toplum ve devlet tarafından korunma hakkı vardır.

-
1. Ji temenê (emrê) balixiyê pê ve, mêr û jin, bê tu tahdîdên ji ber nijad, netewahî an olê, maf hene ku hev mehr bikin û malbatek deynin. Li hemberî zewacê, di domahiyê zewacê û di dema berdanê de ew xwedî mafên wekhev in.
 2. Mehr tenê bi erêkirina serbest û temamî ya jin û mêr dikare bête birrîn.
 3. Malbat hêmana xwezayî û bingehî ya civakê ye û xwedî maf e ku ji alî civak û dewletê ve bête parastin.

Madde Bend 17

1. Herkesin tek başına ve başkalarıyla ortaklaşa mal ve mülk edinme hakkı vardır.
2. Hiç kimse keyfi olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılamaz.

1. Herkes maf heye ku bi serê xwe an tevî kesên din bibe xwedî mülk.
2. Tukes nikare bi awayekî kêfî ji mülkê xwe bête bêpar kirin.

Madde Bend 18

Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne hakkı vardır; bu hak din veya inanç değiştirme özgürlüğünü, dinini ya da inancını tek başına veya topluca, açık veya özel olarak öğretme, uygulama, ibadet ve törenlerle açığa vurma özgürlüğünü içerir.

Herkes mafê azadiya fikr, wijdan û olê heye; azadiya ol an bawerî guhartin û azadiya ol û baweriya xwe bi tenê an bi hev re him eşkere him arizî, bi hînkirin, emel, îbadet û bicihanîna ayînan nîşandanê jî di nav vî mafî de ne.

Madde Bend 19

Herkesin fikir ve anlatım özgürlüğüne hakkı vardır; bu hak fikirlerinden ötürü rahatsız edilmemek, ülke sınırları sözkonusu olmaksızın bilgi ve görüşleri her yoldan aramak, almak ve yaymak özgürlüğünü kapsar.

Herkes mafê azadiya fikr û îfade heye; mafê ji ber ramanên xwe nehatin êşandin û herweha mafê bêî nasîna tu sînoran û bi her cure navgînan li agahdariyan û fikran gerîn, wan bi dest xistin û îfade û belavkirin dikevin nav vî mafî.

Madde Bend 20

1. Herkes barışçı yoldan toplanma ve dernek kurma hakkına sahiptir.
 2. Hiç kimse bir derneğe girmeye zorlanamaz.
-

1. Herkes mafê azadiya aramane civîn û komelê danînê heye.
2. Tukes nikare bête mecbûr kirin ku bibe endamê komeleyekê.

Madde Bend 21

1. Herkes, doğrudan ya da özgürce seçilmiş temsilcileri aracılığı ile ülkesinin yönetimine katılma hakkına sahiptir.
2. Herkes ülkesinin kamu hizmetlerine eşitlikle girme hakkına sahiptir.
3. Halkın iradesi kamu otoritesinin temelidir; bu irade gizli ya da serbestliği sağlayacak benzeri yöntemlerle genel ve eşit oy ilkesine uyularak yapılacak olan dönemsel ve dürüst seçimlerle belirir.

-
1. Mafê her kesî heye ku rasterast an jî bi riya nemînendeyên xwe yên bi serbestî helbijartî di hukûmeta welatê xwe de beşdar bibe.
 2. Herkes maf heye ku di mercên wekheviyê de ji xizmetên giştî yên welatê xwe kelk (istifade) bigire.
 3. Viyana (îradeya) gel bingehe otorîteya hukûmetê ye; divê ku ev viyan xwe di helbijartinên durust ên ku di demên dewrî de, bi raya gerdûnî, wekhev û dengdana dizî an li gora awayeke hevrûmet a ku azadiya dengdanê ewle bike, xwe diyar ke.

Madde Bend 22

Herkesin, toplumun bir üyesi olarak sosyal güvenliğe hakkı vardır; ayrıca onuru ve kişiliğinin serbestçe gelişmesi için gerekli olan ekonomik, sosyal ve kültürel hakların ulusal çaba ve uluslararası işbirliği yoluyla ve her devletin örgüt ve kaynaklarıyla orantılı olarak gerçekleştirilmesine de hakkı vardır.

Herkes, wekî endamê civakî, mafê ewleyiya sosyal heye; Ew mafdar e ku bi riya xebata neteweyî û hevkarîya navneteweyî û li gora tenzîm û hatiniyên her dewletê, doza bidestxistina mafên aborî, civakî û çandî yên ku jo bo weqara wî û geşbûna serbest a şexsiyeta wî ferz in, bike.

Madde Bend 23

1. Herkesin çalışmaya, işini serbestçe seçmeye, adil ve elverişli çalışma koşullarına ve işsizlikten korunmaya hakkı vardır.
2. Herkesin, hiçbir ayırım gözetilmeksizin, eşit iş karşılığında eşit ücrete hakkı vardır.
3. Çalışan herkesin kendisine ve ailesine insanlık onuruna yaraşır bir yaşam sağlayan ve gerektiğinde her türlü sosyal koruma yollarıyla da desteklenen adil ve elverişli bir ücrete hakkı vardır.
4. Herkesin, çıkarlarının koruması için sendikalar kurmaya ve bunlara katılmaya hakkı vardır.

-
1. Herkes mafê xebatê, serbest bijartina xebata xwe, şertên adil û musâid ên xebatê û parastina li dijî bêkariyê heye.
 2. Herkes, bêî tu cihêyî, maf heye ku ji bo xebateke wekhev heqek wekhev bistîne.
 3. Herkesê ku dixebite mafê meaşek adil û têrker ê ku dikaribe ji wî û ji malbata wî re jiyanekê şayanê weqara mirovî ewle bike û heke pêwîst be bi îmkanên din ên parastina sosyal bê temam kirin, heye.
 4. Herkes maf heye ku ji bo parastina menfaetên xwe sendîka dayne û bikeve nav sendîkan.

Madde Bend 24

Herkesin dinlenmeye, boş zamana, özellikle iş saatlerinin makul ölçüde sınırlandırılmasına ve belli dönemlerde ücretli tatillere hakkı vardır.

Herkes mafê bihndan (istirahet) û demên serbest û nemaze tahdîdeke maqûl a dema xebatê û tatîlên dewrî yên bi meaş heye.

Madde Bend 25

1. Herkesin, gerek kendisi gerek ailesi için yiyecek, giyim, konut, tıbbi bakım ve gerekli sosyal hizmetler de dahil olmak üzere, sağlık ve refahını sağlayacak uygun bir yaşam düzeyine ve işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, yaşlılık veya geçim olanaklarından kendi iradesi dışında yoksun bırakacak başka durumlarda güvenliğe hakkı vardır.
2. Ana ve çocuk özel bakım ve yardım görme hakkına sahiptir. Bütün çocuklar, evlilik içi veya dışı doğmuş olmalarına bakılmaksızın aynı sosyal korunmadan yararlanırlar.

-
1. Herkes mafê sewiyeke jîyanê ku têra ewlekirina saxî û rehetiya wî û ya malbata wî bike heye, nemaze ji bo xwarin, lixwekirin, mal, lênerîna tîbbî, wisa jî ji bo xizmetên sosyal ên pêwîst û mafê ewleyiyê di rewşa bêkarî, nexweşî, seqetî, bîtî, pîrî an di rewşên din ên windakirina îmkanên xwe yên jîyanê ji ber sedemên dervavî yîyana wî.
 2. Dêyîtî û zarotî mafên arîkarî û lênêrîneke taybetî hene. Hemû zaro, çi yên di zewacê de bûyi çi yên dervayî zewacê, xwediyên eynî parastîneke civakî ne.

Madde Bend 26

1. Herkes eğitim görme hakkına sahiptir. Eğitim, en azından ilk ve temel aşamasında parasızdır. İlköğretim zorunludur. Teknik ve mesleki öğretimden herkes yararlanabilmelidir. Yükseköğretim yeteneğe bağlı olarak herkese tam bir eşitlikle açık olmalıdır.
2. Eğitim, insan kişiliğinin tam gelişmesi ve insan haklarıyla temel özgürlüklere saygının güçlendirilmesi amacıyla yönelik olmalıdır. Eğitim, bütün uluslar, ırk ve din toplulukları arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu özendirmeli ve Birleşmiş Milletler'in barışın sürdürülmesi yolundaki çalışmalarını geliştirmelidir.
3. Ana baba, çocuklarına verilecek eğitim türünü seçmede öncelikle hak sahibidir.

-
1. Herkes mafê hînbûnê heye. Divê ku hînbûn belaş be, qet nebe hînbûna destpêkî û bingehî. Divê ku hînbûna teknîk û meslekî bi firehî belav be û xwendina bilind bi wekhevîyeke temamî ji hemû kesên re, li gora şêhezayîya wan, vekirî be.
 2. Divê ku hînkirin geşkirina temamî ya şexsiyeta mirovî û xurtkirina siyaseta mafên mirovî û azadiyên bingehî amanc bigre. Divê ku ew arîkarî bide têgihîştin, musameha û dostaniya nav hemû neteweyên komên nijadî an olî, wisa ji pêşveçûna çalakiyên Neteweyên Yekbûyî ji bo xwedîkirina aşîtiyê.
 3. Dê û bav xwediyê mafê pêşîkî ê bijartina cureyê hînbûna zarokên xwe ne.

Madde Bend 27

1. Herkes, toplumun kültürel hayatına serbestçe katılmak, güzel sanatları tatmak, bilimsel alandaki ilerleyişi ve onun yararlarını paylaşmak hakkına sahiptir.
2. Herkesin, yarattığı her türlü bilim, edebiyat ve sanat eserlerinden doğacak manevi ve maddi çıkarlarının korunmasına hakkı vardır.

-
1. Herkes mafê bi serbestî beşdarbûna jiyana çandî ya civakê, ji huneran kelkgirtinê û beşdarbûna pêşveçûna zanistî û encamên wê heye.
 2. Herkes mafê parastina menfaetên manewî û maddî yên ku ji ber berhema zanistî, edebî û hunerî ya ku ew bi xwe çêkerê wê ye heye.

Madde Bend 28

Herkesin, bu Bildiride yer alan hak ve özgürlüklerin tam olarak gerçekleşmesini sağlayacak toplumsal ve uluslararası bir düzene hakkı vardır.

Mafê her kesî yê ji bo nîzameke civakî û navneteweyî ya wisan heye ku maf û azadiyên di vê Danezanê de berpêşkirî bikaribin tê de bi temamî bêne cih.

Madde Bend 29

1. Herkesin, kişiliğinin özgürce tam gelişmesine olanak sağlayan topluma karşı ödevleri vardır.
2. Herkes, haklarını ve özgürlüklerini kullanırken, ancak başkalarının hak ve özgürlüklerinin gereğince tanınması ve bunlara saygı gösterilmesinin sağlanması, demokratik bir toplumda ahlakın, kamu düzeninin ve genel refahın haklı gereklerinin karşılanması amacıyla yasayla belirlenmiş sınırlamalarla bağlı olabilir.
3. Bu hak ve özgürlükler hiçbir zaman Birleşmiş Milletler'in amaç ve ilkelerine aykırı olarak kullanılamaz.

-
1. Herkes erk (wezîfe) hene li hember civakê, ya ku tenê tê de geşbûna serbest û temamî ya şexsiyeta wî mimkin e.
 2. Di bikaranîna maf û azadiyên xwe de heryek tenê bi hukmên ku qanûn tenê ji bo ewlekirina nasîn û qedrê maf û azadiyên kesên din û ji bo bicihanîna xwastiniyên rast ên exlaq, pergala giştî û refêha gelemper di civakeke demokratîk de daniye, tê tahdîd kirin.
 3. Ev maf û azadî, di tu rewşê de, nikarin li dijî amanc û bingeheên Neteweyên Yekbûyî bîn bi kar anîn.

Madde Bend 30

Bu Bildirinin hiçbir hükmü, herhangi bir devlet, topluluk ya da kişiye, Bildiride açıklanan hak ve özgürlükleri yok etmeye yönelik bir davranışa girişme ya da eylemde bulunma hakkını verir anlamında yorumlanamaz.

Tu hukmekî vê Danezanê nikare bê tefsîr kirin wekî ku tu maf dide dewletekê, komekê û kesekî ji bo kirina karekî an pêkanîna kirinekî ku rakirina maf û azadiyên ku tê de hatine berpêş kirin amanc bigre.

